

„Српска ауто-индустрија има светлу будућност“, изјавио је пре два дана председник Србије Александар Вучић на церемонији отварања Сајма аутомобила у Београду. Радници једине фабрике аутомобила у Србији, крагујевачког Фијата који послује у оквиру Стелантис групе, започели су у петак протесте и најавили блокаду тог града јер је послодавац најавио гашење производње, али још није понуђен прецизан социјални програм.

Председник Вучић је у поменутом говору рекао и како верује да ће се направити „цео ланац у производњи електричних аутомобила“ јер ће групација Стелантис почети производњу „најмодернијих градских електричних аутомобила у свету“.

Објаснио је и да је укупна инвестиција вредна 190 милиона евра а да ће Влада Србије, као власник трећине акција, обезбедити 48 милиона евра. Победнички тон председникове објаве, међутим, радници крагујевачке фабрике изгледа да нису разумели, јер им је из пословодства компаније речено нешто сасвим друго.

Практично, фабрика се затвара или како су недефинисано рекли, „замрзава пословање“ на две године, док се не реализује инвестиција која ће омогућити производњу електричног аутомобила.

Није објављено о каквом је моделу реч, да ли је то уопште утврђено или је, како сумњају, само убачено да би се смирило јавно мњење, односно да је прича о новој инвестицији заправо „стратегија за брз и лукративан одлазак из Србије“, како је то оценио синдикат Солидарност.

Нису дате ни прецизније назнаке о новом почетку рада, није речено да ли ће, ако и почне производња новог модела, досадашњи радници имати предност.

Уместо одговора на сва та и још многа друга питања, понуђене су две опције – отказ уз отпремнину или двогодишњи рад у једној од Стелантисових фабрика у Италији, Немачкој, Пољској или Словачкој.

Запослени су то оценили као уцену послодавца, крај производње у Србији и пропаст за Крагујевац. Додатно су револтирани јер се не зна број оних који ће на биро рада, да ли ће неко остати у објектима, како се одређује ко ће, од евентуално заинтересованих, добити место у којим понуђеним земљама.

Председница Асоцијације слободних и независних синдиката Ранка Савић каже за Данас да је то само почетак и да ће се сличне ситуације дешавати многим фабрикама, посебно оним које су дошле јер смо их свесрдно помагали и привлачили у Србију.

– Сада кад се ово дешава Фијату, то ће сигурно ланчано да крене и са другим „мотачима каблова“. Већ сада имамо да се у неким фабрикама које производе аутомобилску опрему смањује број запослених, не продужавају се уговори, врши се рационализација радних места. Криза аутомобилске индустрије је и код нас и у свету. Али, помоћ коју је Фијат добијао до сада и коју ће несумњиво добити од државе због најављене производње електричних аутомобила, наметала је обавезу, послодавац је то морао да решава на други начин. Постоји институт плаћеног одсуства, у другим земљама је компанија тако решавала застој у производњи. Овако, системом или узми или остави, радници су доведени пред свршен чин – или ћеш да прихватиш рад у некој мојој фабрици у некој

земљи или ћеш прихватити отпремнину према Закону о раду, што износи две просечне плате – каже Савићева.

Она истиче да се у случају крагујевачког Фијата ради о великом броју радника и зачуђујуће је ћутање представника власти.

– Ми ту имамо трећину власништва а нико од званичника се није огласио нити покушао да нађе решење, ни у разговору са представницима Фијата нити са радницима. А бојим се да је ово тек почетак сличних ситуација у Србији – каже она.

Власт није заћутала само сада, кад је најављено „замрзавање“ рада фабрике. Она ћути већ 12 година, колико Фијат послује у Србији. Ни један економиста укључујући и оне најприлежније, до сада није успео да израчуна колико је држава Србија уложила у покретање Фијатове фабрике И како се дошло до удела од једне трећине у власништву.

Уговор који је склопљен са том компанијом није објављен, не знају се обавезе државе, ни износ субвенција које су дате у процесу привлачења те инвестиције, не зна се вредност царинских и пореских олакшица јер крагујевачка фабрика јесте један од највећих извозника, али и увозник кључних делова и то са повлашћеним статусом.

Наш лист је покушао да сазна став Владе поводом затварања крагујевачке фабрике и питали смо колико запослених може да очекује отказ, колико може да оде на рад у Фијатове фабрике у иностранству и да ли је Влада као мањински акционар, учествовала у преговорима око статуса радника у наредном периоду.

Питали смо и колико је државне помоћи Фијат до сада добио, колики је на годишњем нивоу износ за који је та компанија ослобођена пореза и царине на увоз делова.

Очекивали смо да ће тражене информације да стигну из кабинета председника Србије, који је обично добро упућен у пословна и економска кретања, од Министарства за рад, запошљавање и социјалну политику, Министарства привреде или из компаније. Међутим, одговорили су само из прес-службе премијерке Ане Брнабић.

Позивајући се на одговоре надлежних институција, наводи се да је „РАС (Развојна агенција Србије) учествовао у преговорима око нове инвестиције Фијата у вези са производњом новог модела електричног возила, док у вези са решавањем питања запослених агенција није учествовала у преговорима са Фијатом“, кажу у кабинету премијерке и додају да „што се тиче царинских и пореских олакшица и укупне државне помоћи, предложено је да се обратите или надлежним органима за конкретне облике државне помоћи (Пореска управа, Управа царина) или директно менаџменту компаније“.

Да подсетимо, радници Фијата протестовали су јуче испред Скупштине града у Крагујевцу. Њихови представници апелују да се запослени не изјашњавају о одласку на рад у иностранство, али ни о отпремнинама, већ да сачекају резултат преговора са Владом Србије.

На протесту је била и Милица Добрић (43), која ради у Фијату већ 10 година.

Милица за Данас каже да је самохрана мајка. Има двоје деце.

– У последњих седам година имала сам двоструку повреду на раду. Прелом руке и ноге. Никада нисам добила повредну листу. Тражила сам да останем на послу – каже она.

Поводом догађаја који су данас извели раднике „Фијата“ на улицу, а то је понуда пословодства за рад у иностранство или отказ, реаговале су и крагујевачке опозиционе странке.

(Данас)